

Boardletter 2015

De hoofdzaken uit onze 'rapportage interim-bevindingen controle 2015'
d.d. 4 januari 2016

Boardletter 2015
Gemeente
Krimpenerwaard

20 januari 2016

INGEKOMEN		
KRIMPENERWAARD		
18 FEB 2016		
Aan/c		

Reg. dd: 18/02/2016
Zaaknr: ZK15010411
B:

Gemeente Krimpenerwaard
T.a.v. de auditcommissie
Postbus 51
2820 AB STOLWIJK

20 januari 2016

Referentie: AEG/e0373621/SvT/sk

Geachte raadsleden,

In de afgelopen periode hebben wij onze interim-controlewerkzaamheden in het kader van onze controle van de jaarrekening 2015 van de gemeente Krimpenerwaard afgerond. Deze interim-controle werkzaamheden zijn naar hun aard voornamelijk gericht op de kwaliteit en de toereikendheid van de administratieve organisatie en interne beheersing.

Onze bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van onze interim-controle hebben wij gerapporteerd aan het college in een interim-rapportage.

Deze boardletter is ontleend aan onze rapportage interim-bevindingen controle 2015 d.d. 4 januari 2016 en richt zich uitsluitend op de hoofdzaken die wij bestuurlijk relevant achten.

Wij vertrouwen erop dat we u met deze boardletter helder informeren over onze bevindingen. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen. Wij zullen de inhoud van dit verslag nader toelichten in de auditcommissievergadering van 28 januari 2016.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V

drs. A.E. Gerritsma RA

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Managementsamenvatting

1. Onze kernboodschappen o.b.v. onze bevindingen

2. Onze evaluatie van de interne beheersing

- 2.1. Onze complimenten inzake het fusieproces
- 2.2. Onze controle op basis van uw werkzaamheden
- 2.3. Het huidige niveau van de interne beheersing is voldoende
- 2.4. Bepaal de positie van de interne controles met het 'three lines of defence' model
- 2.5. Er wordt gewerkt aan interne beheersing
- 2.6. Bepaal het ambitieniveau voor de interne beheersing
- 2.7. Belangrijke aandachtspunten inzake juiste, volledige en rechtmatige verantwoording lasten Jeugd en Wmo geconstateerd.
- 2.8. Zeg wat je ziet als standaard onderdeel van onze controle

3. Evaluatie van de impact van recente ontwikkelingen

- 3.1. Invoering VPB-plicht loopt volgens plan
- 3.2. BBV wordt op gebied van grondexploitatie ingrijpend herzien
- 3.3. Er gebeurt veel op privacy gebied

4. Vooruitkijkend naar de jaarrekeningcontrole 2015

- 4.1. Vooraf afstemming over bijzonderheden in de jaarrekening
- 4.2. Ontwikkelingen in de grondexploitatie

1. *Onze kernboodschappen o.b.v. onze bevindingen*

Interne beheersing

1. Wij zijn van mening dat de interne beheersing voldoende is voor de omvang van de organisatie. Tegelijkertijd zijn er nog aandachtspunten en soms ontbreken interne beheersingsmaatregelen in primaire processen. Dit is met name een gevolg van de fusie waardoor processen moesten worden geïntegreerd. Wij hebben de directie geadviseerd een overzicht voor de verbeteringen op te stellen van alle aandachtspunten, actiepunten, prioritering, planning en verantwoordelijkheden.

Positionering IC-werkwijze en aanpak

2. Bij de start van de nieuwe gemeente is er voor gekozen om de IC-werkwijze te volgen zoals die was in de oude organisaties. Onderdelen die vielen onder de oude GR K5 behouden voorsnog een decentrale IC-aanpak. Voor de overige onderdelen is gekozen om de IC vooral centraal uit te voeren. De ontwikkelperiode zal worden gebruikt om de IC-aanpak te evalueren en toe te werken naar een eenduidige IC-aanpak. Wij hebben de directie geadviseerd de uiteindelijke gewenste inrichting van de IC te bepalen en het interne controleplan hierop aan te sluiten.

Sociaal Domein

3. Wij ontvangen (landelijke) signalen over onzekerheden in het sociaal domein die van invloed kunnen zijn op het (afsluit)proces voor de p&c-producten binnen de gemeente. Tevens zijn deze van invloed op de door ons uit te voeren controlewerkzaamheden en schatten wij de kans in dat dit ook effect kan hebben op de strekking van onze controleverklaring.
4. Jeugd: Er wordt op regionaal niveau samengewerkt in NSDMH. Echter NSDMH had op moment van onze tussentijdse controle nog geen of nauwelijks facturen goedgekeurd. Het is van belang dat NSDMH goede en concrete afspraken maakt met uw zorgaanbieders over de wijze van afrekenen over 2015 en de uitwisseling van informatie om controle van de lasten mogelijk te maken. Voor 2016 worden geen voorschot-betalingen meer gedaan om afrekening eenvoudiger te maken.

5. WMO: Voor de verantwoording van de PGB-gelden zijn gemeenten afhankelijk van de informatievoorziening van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Wij verwachten dat de informatie niet de hele periode afdekt en de gemeente Krimpenerwaard zelf aanvullende informatie moet verzamelen om een voldoende onderbouwing te krijgen. Over welke informatie minimaal nodig is, wordt landelijk overleg gevoerd en de opvolging zal nader worden besproken tussen uw organisatie en de onze.
6. WMO: Proces rondom facturenverwerking loopt nog niet goed. Leveranciers hebben geen eenduidige wijze van aanlevering. De gemeente is inmiddels gestart met het proces dat aanbieders op dezelfde manier hun facturen aanleveren zodat facturen digitaal gecontroleerd kunnen worden m.i.v. 2016. Wij raden aan voor de facturen van 2015 een uitwerkplan te maken zodat tijdig zekerheid wordt verkregen over de lasten.
7. Uit de door de medewerkers uitgevoerde interne controles bleken een aantal tekortkomingen. Deze tekortkomingen zijn divers, zowel procedureel als inhoudelijk van aard en aangetroffen in verschillende werkprocessen. Tevens zijn diverse aandachtspunten gesignaleerd voor zowel jeugdhulp als voor WMO-begeleiding.

Overige bevindingen per proces

8. Uitgaande subsidies: er is nog geen uniforme verordening voor de gemeente Krimpenerwaard vastgesteld. De toetsing van de subsidieaanvragen gebeurt op basis van vijf verschillende verordeningen. Toetsing van aanvragen gebeurt dan ook op basis van vijf verschillende verordeningen en leidt bij toekenning dan ook tot vijf beschikkingen. Wij hebben de directie geadviseerd tijdig een uniforme subsidieverordening op te stellen zodat de subsidieaanvragen voor 2017 op basis van de nieuwe verordening kunnen worden beschikt.
9. Subsidie informatiesysteem: er wordt geen gebruik gemaakt van een subsidie informatiesysteem waarin het volledige proces omtrent verleende subsidies gewaarborgd wordt. Dit gebeurt nu in Excel en Corsa (archiveringssysteem). Wij hebben de directie geadviseerd om een subsidieadministratiesysteem en een digitaal workflow managementsysteem te implementeren en dit is reeds in gang gezet.

2. *Onze evaluatie van de interne beheersing*

Wij hebben een evaluatie uitgevoerd van de interne beheersing van gemeente Krimpenerwaard als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2015. In dit hoofdstuk zijn de hoofdzaken van onze bevindingen daarover en onze aanbevelingen voor verbetering opgenomen.

2.1. *Onze complimenten inzake het fusieproces*

Wij kunnen u niet anders dan complimenteren met de status van de nieuwe gemeente. Ons controleteam heeft tijdens de controle weinig gemerkt van het feit dat uw organisatie nog maar net is opgericht en dat de medewerkers nog maar net in deze samenstelling functioneren. Hoewel er nog enkele zaken zijn die moeten worden geharmoniseerd en waar processen nog beter kunnen worden ingeregeld, is dit gezien de grootte van de fusie bijna als niet noemenswaardig te beschouwen.

2.2. *Onze controle op basis van uw werkzaamheden*

Door de fusie zijn er gedurende 2015 belangrijke stappen gezet in het harmoniseren, inrichten en verbeteren van de interne beheersing. Het actualiseren van ons begrip van de interne beheersing is onderdeel van onze controle. Dit doen we om potentiële factoren te identificeren die invloed hebben op het risico dat het management materiële fouten in de financiële verantwoording niet ontdekt. Indien dergelijke risico's worden ontdekt, passen we waar nodig onze controleaanpak aan om deze risico's te mitigeren.

Dit rapport is gebaseerd op onze interim controle, die is uitgevoerd in november 2015. Wij maken hierbij gebruik van de interne controle-werkzaamheden die zijn uitgevoerd door de medewerkers van Concern Control. De door de medewerkers uitgevoerde interne controles zijn uitgevoerd tot en met juni. Onze interim-controle is daarom voornamelijk gericht op deze periode. Wij zullen in januari 2016 de nader uitgevoerde interne controles beoordelen. Onze bevindingen hierover zullen wij rapporteren in ons accountantsverslag 2015.

Wij realiseren ons dat op dit moment, in verband met de implementatie van de decentralisaties, veel ontwikkelingen gaande zijn die een groot effect hebben op de bedrijfsvoering en interne beheersing binnen de gemeente. De medewerkers vormen zich momenteel een beeld over de stand van zaken van de transitie en implementatie van vooral de taken Jeugd en Wmo (nieuwe taken). Ten tijde van onze interim controle was hier nog geen eenduidig beeld van aanwezig. Wij hebben uiteraard wel samen met de medewerkers gekeken naar de effecten van de invoering van de decentralisaties. Dit is gebeurd op basis van diverse gesprekken met medewerkers binnen de organisatie die werkzaam zijn binnen deze domeinen. Wij verwachten dat in de komende periode er extra druk zal liggen om de effecten en risico's hiervan in beeld te brengen alsmede de impact daarvan voor het jaarafsluitproces en onze controlewerkzaamheden. Wij zullen in paragraaf 2.7 ingaan op de geconstateerde bevindingen en de acties die Krimpenerwaard de komende periode dient te nemen.

2.3. *Het huidige niveau van de interne beheersing is voldoende*

Wij zijn van mening dat de interne beheersing toereikend is voor de wijze waarop de gemeente op dit moment functioneert. Voor de aard en omvang van de organisatie zijn er voldoende interne beheersingsmaatregelen in de lijn om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen.

Ten aanzien van de decentralisaties zien wij dat onder andere de afrekeningen met de zorgaanbieders geborgd dienen te worden binnen de processen. Dit verdient de komende periode de aandacht.

2.4. Bepaal de positie van de interne controles met het 'three lines of defence' model

In ons Auditplan hebben wij opgenomen dat wij de aanpak van Krimpenerwaard en onze aanpak toetsen langs het '3-lines of defence' model. Dit model is bedoeld om inzichtelijk te maken op welke wijze de getrouwheid en rechtmatigheid van informatie is gewaarborgd. Doelstelling hierbij is om zoveel mogelijk kwaliteit in de eerste en tweede lijn te ontwikkelen. Dan werkt de interne beheersing van Krimpenerwaard het best. Waar de interne beheersing niet werkt, zullen door de medewerkers en/of door ons aanvullende (veelal gegevensgerichte) werkzaamheden moeten worden verricht om dit te compenseren. In onderstaande tabel hebben wij de 'lines of defence' nog nader toegelicht.

Vooralsnog is het uitgangspunt van de gemeente dat de tweede lijn verankerd is binnen de organisatie. Momenteel is dit in voldoende mate op orde. Door de gemeentelijke fusie is er voor gekozen om eerst alle processen op orde te hebben. Daarna kan eventueel op enkele of alle onderdelen de derde lijn verder worden uitgewerkt. De keuze hiervoor zal weloverwogen moeten worden gemaakt, zodat de (hoge) kosten het nut niet overstijgen.

Indien de tweede lijn inzake financiën en control goed is verankerd, kunnen wij tijdens onze controlewerkzaamheden steunen op door de medewerkers uitgevoerde controles. Wij testen de uitkomsten van een aantal steekproeven en indien wij tot dezelfde controlebevindingen komen als de medewerkers, kunnen wij onze aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden beperken.

Eerste lijn Afdelingen	Tweede lijn Financiën/ control	Derde lijn Audit Functie	Vierde lijn PwC
De afdelingen (primaire lijn) hebben de eerste verantwoordelijkheid voor het dagelijks risicomanagement en kwaliteitsborging, het opzetten van adequate processen en het werken volgens deze processen.	De ondersteunende diensten zorgen voor de kaders (financieel beleid) waarbinnen de eerste lijn werkt.	Een interne audit functie toetst met systeemgerichte en gegevensgerichte controles (de uitkomsten van) processen. Zij geeft zekerheid aan het college en/of gemeenteraad ten aanzien van de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van informatievoorziening.	PwC heeft een eigen verantwoordelijkheid voor de oordeelsvorming bij uw jaarrekening 2015. Wij maken hierbij gebruik van door Krimpenerwaard uitgevoerde interne controles als een sterke monitoring control. Waar nodig voeren wij zelfstandig aanvullende werkzaamheden uit.
Dit is voor de meeste processen goed op orde. Momenteel wordt er nog gewerkt aan het inrichten van een aantal processen zoals subsidieverstrekingen. Tevens zijn er nog aandachtspunten aanwezig voor de processen binnen Jeugd en Wmo. Dit wordt veroorzaakt door de nieuwe taken die zijn overgedragen aan de gemeente.	De tweede lijn voert bij de administratieve verwerking een aantal controles uit om vast te stellen dat de eerste lijn zijn werk goed heeft gedaan.	Een audit functie controleert de in de tweede lijn uitgevoerde controlewerkzaamheden.	Wij steunen in situaties op de verantwoording en controleverklaringen van derden. Wij zullen hiertoe controle-instructies versturen.
	Hierbij is het van belang dat wordt gemonitord op de naleving van deze kaders en dat dit aansluit op de checks en balances in uw reguliere P&C cyclus. Dit wordt uitgevoerd door de medewerkers van Concern Control. Echter, door de gemeentelijke fusie en de nieuwe taken binnen het sociaal domein zijn er nog een aantal aandachtspunten.	Binnen uw organisatie is vooralsnog alleen binnen sociale zaken sprake van een audit functie.	

Tabel 1 'Three lines of defence' model

2.5. Er wordt gewerkt aan interne beheersing

Als gevolg van de fusie dient de interne beheersing op meerdere processen (nog) nader te worden bepaald en verdergaand te worden verbeterd. De oorzaak hiervoor ligt mede in het nog in ontwikkeling zijn van de bedrijfsprocessen en het harmoniseren van beleid en verordeningen. Tevens hebben de veranderingen binnen het sociaal domein een druk gelegd op de organisatie.

Bij de start van de nieuwe gemeente is er voor gekozen om de IC-werkwijze te volgen zoals die was in de oude organisaties. Onderdelen die vielen onder de oude GR K5 behouden vooralsnog een decentrale IC-aanpak (Sociale Zaken, leerlingenvervoer, P&O en ICT, exclusief WMO). Voor de overige onderdelen, waaronder WMO, is gekozen om de IC vooral centraal uit te voeren. De door de gemeente gestelde ontwikkelperiode zal worden gebruikt om de IC-aanpak te evalueren en toe te werken naar een eenduidige IC-aanpak.

Wij hebben kennis genomen van de bevindingen van de medewerkers inzake de uitvoering van het primaire proces en delen de geconstateerde bevindingen. De gemeente is momenteel (mede op basis van de bevindingen) nog bezig om diverse processen scherper te krijgen en in te richten.

Zoals in de vorige paragraaf vermeld is de belangrijkste doelstelling om de 'tweede lijn' volledig in de organisatie goed te verankeren. Vervolgens zal per proces worden beoordeeld of een verdere beheersing in de vorm van een 'derde lijn' wenselijk is.

2.6. Bepaal het ambitieniveau voor de interne beheersing

Wij hebben de directie geadviseerd uw ambitieniveau voor de interne beheersing en daarbij behorende interne controle vast te stellen en deze nader uit te werken in een plan van aanpak waarin een overzicht wordt gegeven van alle attentiepunten in de interne beheersing, per proces acties worden gedefinieerd en afspraken kunnen worden gemaakt over de prioritering, planning en verantwoordelijkheden.

2.7. Belangrijke aandachtspunten inzake juiste, volledige en rechtmatige verantwoording lasten Jeugd en Wmo geconstateerd.

Onzekerheden aanwezig ten aanzien van verantwoording zorg in natura jeugd: controleprotocol Jeugd is van belang om inzicht te krijgen in de werkelijke lasten

Met ingang van 2015 zijn de jeugdtaken overgedragen aan de gemeenten. Voor de levering van de zorg heeft gemeente Krimpenerwaard contracten afgesloten met de zorgaanbieders. Hierin zijn vaste prijsafspraken voor elk zorgproduct gemaakt. Deze contracten zijn in regioverband (NSDMH) opgesteld zodat elke gemeente in de regio gelijksoortige contracten heeft kunnen afsluiten met de zorgaanbieders.

Verantwoording van zorginstellingen aan Krimpenerwaard is nog niet geheel ingeregeld

Op dit moment worden kwartaalrapportages per instelling ontvangen, waardoor de gemeente enig inzicht krijgt in de verwachte werkelijke kosten. Echter hiermee is de rechtmatigheid en getrouwheid van deze kosten nog niet vastgesteld. Om dit vast te stellen vraagt de gemeente bij haar grootste zorgleveranciers een verantwoording op voorzien van een controleverklaring van de betreffende accountant. Dit wordt in regioverband opgepakt waarbij gemeente Gouda optreedt als regiegemeente.

Veel zorginstellingen ontvangen op dit moment voorschotbedragen. Via de eerder genoemde kwartaalrapportages leveren zij periodiek informatie aan over de werkelijke lasten per kwartaal. Op basis van deze informatie worden de voorschotbedragen, indien nodig, aangepast. Volgens de contracten die met zorginstellingen inzake jeugdzorg zijn afgesloten moeten de instellingen voor 1 april 2016 de eindfacturen aanleveren. In de contracten met de overige zorginstellingen is de datum van 1 juni 2016 aangehouden. Deze data bemoeilijken het proces rondom het mogelijk maken van een tijdige verantwoording door de gemeente Krimpenerwaard en daarom is de organisatie gestart met het contacten van de grootste zorgaanbieders om met hen te overleggen of een datum van 1 april ook haalbaar is.

Wat betekent dit voor Krimpenerwaard?

De gemeente kan vanaf het moment dat de verantwoordingen worden ontvangen de zorg afrekenen met de zorginstellingen. Hiertoe dienen alle ontvangen verantwoordingen en controleverklaringen intern beoordeeld te worden. Deze beoordeling zal intern zorgvuldig gemaakt moeten worden. Wij zien hier diverse risico's op de gemeente afkomen:

- Gezien de tijdstippen die in de contracten zijn vastgelegd zal in regioverband mogelijk getracht worden dat zorginstellingen op een eerder tijdstip verantwoording gaan afleggen over de geleverde zorg dan contractueel is afgesproken. Mogelijk zijn zorginstellingen (deels) hiertoe bereid gezien het feit dat meerdere gemeenten verzoeken om een tijdsige verantwoording en dit door andere gemeenten mogelijk wel contractueel is vastgelegd. Deze zorginstellingen zullen deze verantwoordingen in één keer voor alle gemeenten oppakken. Echter het risico bestaat dat niet alle zorginstellingen tijdig een verantwoording kunnen en of willen verstrekken;
- Onduidelijk is of alle instellingen inmiddels op de hoogte zijn van de aan te leveren verantwoording met controleverklaring en of zij dit kunnen realiseren. Dit zal mede afhangen van de beschikbaarheid van de accountants van de zorginstellingen. Wij hebben de directie geadviseerd dit tijdsad tijdig, middels de NSDMH, met de zorginstellingen af te stemmen.
- De gemeente dient na ontvangst alle controleverklaringen te beoordelen op de aard van de afgegeven verklaringen en vervolgens afrekenbeschikkingen te sturen naar de zorginstellingen. Wij dienen vervolgens dit proces nader te toetsen.
- De gemeente kan geconfronteerd worden met niet goedkeurende controleverklaringen van de accountants van de zorginstellingen. De gemeente zal dan moeten overwegen of de declaraties afgerekend kunnen worden of niet. Hiertoe zal mogelijk ook nadere afstemming met de betreffende zorginstellingen moeten plaatsvinden. Dit zal tijd kosten.

U begrijpt dat deze ontwikkelingen een enorme impact kunnen hebben op het afsluitingsproces 2015. Wij hebben de directie geadviseerd hier een eenduidig plan van aanpak op te stellen en met de gemeenteraad te bespreken. Onzes inziens is het huidige tijdsad voor het opstellen van de jaarrekening en het verstrekken van de verklaring (beoogd begin juni 2016) nog een reël tijdsad.

Daarnaast kan de gemeente geconfronteerd worden met verantwoordingen en controleverklaringen die niet worden ingediend of geen goedkeurende strekking hebben. Dit kan impact hebben op aard van de strekking van onze controleverklaring bij uw jaarrekening 2015. Dit betreft een landelijk probleem waar momenteel alle gemeentes mee worden geconfronteerd.

Nog geen inzicht in volledigheid en rechtmatigheid PGB-gelden

Voor alle cliënten die een PGB-budget ontvangen worden door de gemeente Krimpenerwaard beschikkingen verstrekt aan de cliënt en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Conform landelijke afspraken verzorgt de SVB het administratieve proces rondom de PGB-verstrekingen. Gemeente Krimpenerwaard is voor een getrouwe en rechtmatige verantwoording in de jaarrekening 2015 afhankelijk van financiële verantwoordingen met controleverklaringen van de SVB.

De verklaringen van de SVB geven waarschijnlijk onvoldoende nauwkeurige zekerheid voor de getrouwe en rechtmatigheid van de lasten van PGB's die voor rekening van de gemeente Krimpenerwaard komen. De controletolerantie waarmee de SVB een verklaring afgeeft is namelijk zeer waarschijnlijk groter dan de tolerantie die geldt voor de jaarrekening van de gemeente Krimpenerwaard. Daarnaast kunnen de verklaringen van de SVB anders dan goedkeurend zijn. Indien de gemeente geen eigen informatie heeft, bijvoorbeeld op basis van verstrekte beschikkingen, betekent dit dat de gemeente een onzekerheid heeft in de verantwoorde lasten die materieel is voor de jaarrekening van de gemeente Krimpenerwaard. Wel hebben wij de directie geadviseerd de maximaal afgegeven PGB's af te zetten tegen de lasten volgens de SVB, om zo een inschatting te kunnen maken van de mogelijke onzekerheid en niet het volledige bedrag als onzekerheid aan te hoeven merken.

2.8. *Zeg wat je ziet als standaard onderdeel van onze controle*

Cultuur en gedrag vormen de drijvende kracht onder het waardecreërende vermogen van iedere organisatie. Sturen op cultuur en gedrag is daarmee van strategisch belang voor de organisatie, de bestuurders, hun klanten en de toezichthouders. Als de cultuur en het gedrag binnen de organisatie niet aansluiten bij de organisatiedoelen en kernwaarden kan dit negatieve effecten hebben, aangezien dit gedrag niet bijdraagt aan de uitvoering van de strategie.

Op elk niveau van beheersingsmaatregelen moet sprake zijn van 'harde' en 'zachte' controleaspecten. Denk bijvoorbeeld aan de handtekening bij een autorisatie, die zowel iets zegt over het proces (hard control: staat de handtekening er daadwerkelijk?) als over het gedrag van de persoon die deze handtekening plaatst (soft control: wordt de handtekening blind gezet of wordt er inhoudelijk kritisch gekeken naar het document?). Ook het bestaan van gedragscodes en het naleven hiervan zijn aspecten die van invloed zijn op de cultuur en het gedrag binnen de organisatie.

Het management in de organisatie heeft veel invloed op de cultuur en daarmee op de (soft) controls in de organisatie. Medewerkers stemmen hun gedrag af op de boodschappen die zij denken te ontvangen over wat echt gewaardeerd wordt binnen de organisatie.

Wat ons opvalt binnen gemeente Krimpenerwaard

Deze bevindingen inzake cultuur en gedrag zijn gebaseerd op tastbare observaties. Wij hebben de volgende observaties die we graag met u delen:

- De medewerkers stellen zich formeel op en houden elkaar aan afspraken.
- Uw concerncontroller heeft een onafhankelijk functie en stelt zich ook zo op.
- De medewerkers van concern control zetten stappen in de periodiciteit van de uitvoering van de werkzaamheden ten aanzien van de processen. Door het feit dat meerdere processen nog in ontwikkeling zijn lukt het niet om alle aspecten tijdig uit te kunnen voeren.
- De medewerkers van concern control hebben een belangrijke rol binnen de organisatie. Binnen de organisatie wordt het als prettig en aanvaardbaar beschouwd dat de medewerkers aanbevelingen doen om processen te verbeteren. Afdelingen zien dit als een mogelijke kans om de organisatie te optimaliseren.
- Interne procedures worden nageleefd. Bij leidinggevend zien wij hierin voorbeeldgedrag in de diverse besprekingen die we hebben gehad.
- Gemeente Krimpenerwaard kent een integriteitsbeleid. Momenteel gelden nog de integriteitsprotocollen van de voorgaande gemeenten, maar er ligt een voorgenomen collegebesluit voor harmonisatie. Eind december 2015 hebben de medewerkers de eed of de belofte afgelegd op het gebied van integer handelen.

3. *Evaluatie van de impact van recente ontwikkelingen*

3.1. *Invoering VPB-plicht loopt volgens plan*

De gemeente heeft onderzocht wat de implicaties zijn van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor de gemeente. Uit de inventarisatie blijkt dat de volgende processtromen mogelijk onder de fiscale regels van de vennootschapsbelastingplicht gaan vallen: grondexploitaties, detachering van personeel en begraafplaatsen.

In de komende maanden zullen deze processtromen nader worden uitgewerkt zoals bepalen welke opbrengsten en kosten specifiek aan deze stromen fiscaal zijn toe te rekenen, bepalen van de fiscale waarderingsgrondslagen ten behoeve van de fiscale openingsbalans en het inrichten van de administratie.

Hoewel er nog de nodige stappen te zetten zijn, zijn wij van mening dat gemeente Krimpenerwaard goed op schema zit met de voorbereidingen op de VPB-plicht als we de voortgang vergelijken met andere gemeenten.

3.2. *BBV wordt op gebied van grondexploitaties ingrijpend herzien*

De commissie BBV heeft een aantal voorstellen uitgewerkt die leiden tot wijziging van de verslaggevingsregels. Naar de mening van de commissie leiden de voorstellen tot meer transparantie, eenduidigheid en vermindering van de administratieve lasten. Wij wijzen u er op dat deze voorstellen aanzienlijke impact op de resultaten van de grondexploitaties en dus op de toekomstige begroting/baten en lasten zullen hebben. Het is de bedoeling dat de wijzigingen vanaf het boekjaar 2016 van kracht zullen zijn.

De notitie van de commissie BBV suggereert dat de begroting 2016 al gebaseerd moet worden op de voorgestelde wijzigingen. Wij delen deze mening niet omdat de wijzigingen nog voorstellen zijn en niet definitief. Toezichthoudende provincies delen mogelijk deze opinie. Wij hebben de directie geadviseerd zo

spoedig mogelijk de consequenties van de voorgestelde wijzigingen op de meerjarige grondexploitaties maar ook op de reguliere begroting in beeld te brengen. Vanzelfsprekend inclusief de VPB consequenties.

3.3. *Er gebeurt veel op privacy gebied*

EU Privacy Verordening

Naar verwachting zal in de loop van 2016 de EU Privacy Verordening worden aangenomen. De Privacy Verordening krijgt rechtstreeks werking in alle EU lidstaten. Onderdeel van de Privacy Verordening is onder meer de verplichting voor een groot aantal bedrijven om een Functionaris voor de Gegevensbescherming aan te stellen en een privacybeleid te voeren dat schriftelijk moet worden vastgelegd. Verder introduceert de Privacy Verordening voor individuen een 'right-to-be-forgotten' waardoor individuen aanspraak kunnen maken op vernietiging van al hun persoonsgegevens die worden verwerkt.

Het is van belang om nu al te beoordelen of de huidige bedrijfsprocessen en – systemen voldoen aan de vereisten die onder de EU Privacy Verordening rechtstreeks gaan gelden. Waar nodig zullen de noodzakelijke aanpassingen moeten worden doorgevoerd. In eerste instantie moeten systemen en processen moeten zodanig zijn ingericht dat eenvoudig inzichtelijk is welke persoonsgegevens per individu worden verwerkt. Vervolgens moet het mogelijk worden gemaakt om de persoonsgegevens op verzoek van betrokkenen daadwerkelijk te vernietigen.

Privacy impact analyse Krimpenerwaard

De gemeente gaat in 2016 een privacy impact analyse op het onderdeel sociaal domein uitvoeren. Vervolgens zal dit worden doorgetrokken naar andere afdelingen binnen de gemeente. Vooralsnog zijn er geen omissies of schendingen van de privacy bekend.

4. Vooruitkijkend naar de jaarrekeningcontrole 2015

4.1. Vooraf afstemming over bijzonderheden in de jaarrekening

Om mogelijke discussies over (significante) bijzonderheden in de jaarrekening in een laat stadium van de jaarrekeningcontrole te voorkomen, hechten wij er aan tijdig afstemming te hebben over deze bijzonderheden. In januari zijn wij wederom een week bij u in huis om de proces controles over de laatste maanden van 2015 te controleren. Tevens kunnen wij dan al een aantal zaken gaan controleren of verwerking in de jaarrekening afstemmen. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Actualisatie van de grondexploitaties
- Appa-voorziening (en eventueel andere voorzieningen)
- SiSa-verantwoording
- Onderbouwing van schattingsposten in uw jaarrekening 2015
- Duidelijke onderbouwingen van diverse balansposten

4.2. Ontwikkelingen in de grondexploitatie

Het is belangrijk om per jaareinde een geactualiseerde opzet van de grondexploitaties te hebben. Momenteel wordt er nog gewerkt aan één beleid wat in 2016 wordt vastgelegd in de nieuwe nota grondbeleid. De vijf oude gemeenten hadden elk verschillende manieren t.a.v. de waardering en de winstneming van de grondexploitaties. Momenteel wordt geprobeerd in beeld te krijgen wat er nu is en wat is er vastgesteld, tevens wordt de risico-analyse in kaart gebracht. De gemeente wil over naar een nieuwe format voor de grondexploitatie. De presentatie van de organisatie aan de gemeenteraad hierover volgt in mei. De planning is om de huidige situatie om te zetten naar het nieuwe format. Voor 1 februari 2016 is intern de deadline om de huidige situatie te actualiseren.

Wij stemmen de impact van de waardering hiervan ook graag tijdig met uw organisatie af.

A. *Bijlagen*

A.1. *Reikwijdte van onze interim-werkzaamheden*

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming en geven wij geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne-beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.

De 'rapportage interim-bevindingen controle 2015' is gebaseerd op de interim-werkzaamheden voor het onderzoek van de jaarrekening 31 december 2015. Dit onderzoek heeft zich niet verder uitgestrekt dan noodzakelijk is om tot een oordeel te komen over de jaarrekening 31 december 2015. Het onderzoek is dus niet primair gericht op het signaleren van alle aandachtspunten in de administratieve organisatie en interne beheersing. Hieronder vallen ook die procedures die zijn gericht op de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatiesystemen. Verder is onze jaarrekeningcontrole niet specifiek gericht op het ontdekken van mogelijke onregelmatigheden, waaronder fraudes. Als wij een specifiek onderzoek hadden ingesteld, dan hadden wij mogelijk aanvullende zaken gevonden die wij zouden hebben gerapporteerd.